

כאיל תערוה

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא

מרבן של ישראל מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א

מספריו הק' ומכתבי תלמידים

גליון 44 חקת תשע"ד

מתורת הפרשה

ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי. (חוקת יט, יז)

כתב בתרומת הדשן סי' ר"ס, מים ששתו מהן תרנגולים כשרים הן לנט"י או לאו, יראה לכאורה דפסולין, משום הא דתנן בפרה פ"ה מ"א כל העופות פוסלין במי חטאת חוץ מן היונה שהיא מוצצת, ופרש"י דשאר עופות אינן מוצצות אלא מגביהות פיהן לאחר שלקטו מן המים והמים נופלין מפיהם וה"ה נעשים כמים שנעשה בהן מלאכה וכו', ותו נראה דדוקא במי חטאת פסלי שאר עופות, דמה שנפלו מפיהם אל המים הנשארים אינן בטלים במיעוטן משום חומרא דמי חטאת, אבל לענין נט"י בטלין ודאי במיעוטן, עכ"ל. מבואר דלולא חומרא דמי חטאת היו המים בטלים במים חיים, וחייל עלייהו דין מים חיים אי בעי שיעור הזאה ויש בילה, דוק, וכ"כ בתוס' זבחים ע"ט ד"ה תנן התם במס' פרה צלוחית שנפל לתוכה מים כ"ש חומרא דמי חטאת הוא, דמדאורייתא בטל ברובא. ומשכבר הימים שמעתי ממור"ר הגרא"ל שטיינמן שליט"א, דלפי הנהו קמאי שהובאו בס' עונג יו"ט או"ח סי"ד ובאו"ש ה' ציצית דס"ל דהיתר לא בטל באיסור, משום דגדר דין ביטול ברוב הוא שמבטל את השם והמהות הקודמים שהיו על המיעוט, אבל אין בכוח הרוב לתת שם חדש למיעוט מה שלא היה לו קודם לכן, ולפיכך איסור שנתערב בהיתר כל שנתבטל שם האיסור הקודם ה"ה ממילא מותר, משא"כ היתר שנתערב באיסור, הרי בשביל שיהפך לאיסור לא די שיפקע ממנו שמו הקודם, אלא צריך שיחול עליו שם חדש של האיסור שישנו על הרוב, וזה א"א, עי' שו"ת תורת חסד סי' לד, יש ליישב, דדוקא במי חטאת דבעינן מים חיים, בזה לא בטלו המים שנשרו מן העוף, אולם מי נט"י דא"צ אלא שלא יעשה בהם מלאכה, אי נפלו שיריים מפי העוף בטל שם נעשה בהם מלאכה ברוב מים שלא נעשו בהם מלאכה, עכ"ד. (מנחת משה להגרמ"מ שפירא שליט"א ח"א קמ"ט)

לא האמנתם בי להקדישני. כח מילה אחת של תורה- שיחת רבנו שנדפסה בס' מפקודיך אתבונן ח"ב

בפרשת השבוע נכתבה הפרשה של מי מריבה, שנצטוו משה ואהרן "ודברתם אל הסלע ונתן מימיו" ולבסוף הכה משה בסלע ויצאו ממנו המים, ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לענין בני ישראל וגוי' המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בס'. המפרשים האריכו לדקדק מה היה החטא בזה ונאמרו בזה הרבה פירושים ואלו דברי אלוקים חיים. והנה עיקר הקושי בזה הוא על מה שאמר השי"ת יען לא האמנתם בי להקדישני, ופרש"י שאילו דברתם אל הסלע והוציא הייתי מקודש לעיני העדה ואומרים מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה מקיים דבורו של מקום ק"ו אנו, ולכאוי' אינו מובן מה הפרש יש בין הכאה לדבור, הא מצד הטבע כשם שדיבור אינו מוציא מים כך הכאה בסלע אינה צריכה להוציא מים, ומה שיצאו מים ע"י הכאה הוא ג"כ נס גלוי, ולמה יש בזה פחות קידוש ה' ע"י הכאה. וק"ו שהיו עושין מדיבור היו יכולים לעשות ג"כ מהכאה. עוד יש להבין למה כל הטענה לא היתה אלא על מה שלא הקדישו את שמו של הקב"ה יותר ע"י דיבור, ולא נזכר כלל תביעה על מה שלא קיימו את דבר ה', והרי הקב"ה אמר להם ודברתם אל הסלע והם לא קיימו את זה אלא הכו בסלע, ולמה לא נתבעו על זה, ולכאוי' זה חטא יותר חמור ממה שנתבעו על שלא הקדישו את שמו ית', דבזה לא עשו עבירה אלא שהחסירו מכבוד שמים שהיו יכולים לעשות, אך מה שלא קיימו את מה שצוה אותם ה' לדבר אל הסלע, זה הרי חטא, ולמה לא נזכר בשום מקום תביעה עליהם מחמת זה. וביותר יש לתמוה בזה, דהנה בשם הגר"א ז"ל מובא [ע"י קול אליהו יומא] לבאר את דברי הגמ' ביומא (דף כ"ב ע"ב) שאול באחת ועלתה לו דוד בשתים ולא עלתה לו ופרש"י שאול נכשל באחת ועלתה לו לרעה לקונסו מיתה לבטל מלכותו ודוד נכשל בשתים ולא עלתה לו לרעה, דשאול מחמת חטא אחד שלא קיים את דבר ה' להכרית את העמלקים והשאיר את הצאן והבקר נלקח ממנו המלוכה לעולם, ודוד נכשל באוריה ובהסתה למנות את ישראל ואעפ"כ נשארה בידו המלוכה לו ולורעו לעולם ועוד, וצריך להבין וכי משוא פנים יש בדבר, וביאר כי מכל דבור שיוצא מפי הקב"ה נעשים פ"ה אלפים רבבות עולמות וכולם מתקיימים ע"י מי שמקיים את המצוה, ומה שיותר מקיימים את דבר ה' יש יותר חיזוק לעולמות, ואע"פ שיש שאינם מקיימים מ"מ כיון שיש מי שמקיים את המצות ממילא יש קיום לכל העולמות האלו, אך כל זה הוא במצוה שנתנה לרבים, אבל מצוה שנתנה לאדם יחיד והוא אינו מקיים ח"ו את המצוה נמצא שכל המצוה נתבטלה לגמרי. ולכן שאול שנתנה לו לבדו מצוה זו לך והחרמת את עמלק והוא לא קיימה, ממילא נתבטלה המצוה לגמרי, ולא היה קיום כלל לעולמות ונתבטלו, משא"כ דוד המלך אע"פ שהוא לא קיים מצות אלו מ"מ נתקיימו ע"י אחרים ולכן ענשו אינו חמור כ"כ. עכ"ד הגר"א ז"ל.

וא"כ כאן במי מריבה שאמר הקב"ה למשה ודברתם אל הסלע והוא לא קיים דבר ה', נתבטל כל הצינור ה', וחמור הרבה יותר ממה שלא האמנתם בי להקדישני דמ"מ נתקדש שם שמים על ידו במה שהכה את הסלע ויצאו מים, ולא נתבטל כל הענין, משא"כ במה שלא דבר אל הסלע הרי ביטל את דבר ה' לגמרי.

ונראה ביאור הדברים, דהנה ידוע משאחז"ל דמה שמשא רבינו נצטוו ודברתם אל הסלע אין הכונה שיאמר אל הסלע תן מים, אלא אמרו חז"ל (הובא בילקוט שמעוני) דאמר לו הקב"ה "שנה עליו פרק אחד", דהיינו שילמוד אצל הסלע פרק משניות או גמרא ויתן מימיו, ולכאוי' מה היתה הכונה, וכי אמר לו הקב"ה למשה שילמד תורה, והרי מרע"ה כל ימיו לא פסק פומיה מגירסא, ובתוס' בסוטה (דף כ"א א') כת' דסתם ת"ח תורתו אומנותו ועוסק בה ומהרהר כל שעה ואינו הולך ד' אמות בלא תורה, ואם סתם ת"ח כן בודאי מרע"ה לא היה אצלו אפי' רגע כמימריה בלי תורה, וא"כ למה צריך לומר שילך וילמד אצל הסלע, א"כ לא היה הקב"ה צריך לומר לו ודברתם אל הסלע אלא שילך אל הסלע, וממילא ילמד שם תורה.

וצריך לומר דבאמת לא נצטוו ללמוד תורה על יד הסלע, אלא אמר לו הקב"ה שאם רוצה שיצאו מים זה יבוא ע"י שילמד שם תורה וממילא יצאו מים, אך לא היתה כאן מצוה ללמוד תורה אצל הסלע, ולכן לא עבר בזה על ציווי ה', דלא נצטוו לדבר אל הסלע. ולפי"ז הטענה הגדולה שאמר הקב"ה יען לא האמנתם בי להקדישני, היתה, למה לא עשו שיבואו המים ע"י זכות התורה, דאמנם יש ניסים שעושה הקב"ה ע"י צדיקים, וזה ע"י שמכוין כונות לשם שמים ובזה פועל פלאי פלאות, אך נס כזה שהיה בא בלא כל כונות

ויחודים, אלא ע"י עצם לימוד התורה היה עושה נס, והיו רואים כי כח התורה הוא כ"כ גדול ועצום שגורם מהפך בבריאה ובטלה כל הבריאה כולה, ויוצא מים מסלע רק ע"י לימוד התורה לבד בלי כל הוספה, קידוש ה' הזה גדול יותר מכל קידוש ה' אחר שעשו. ומה שאחז"ל שהיו עושין ק"ו ואומרים מה סלע זה שאינו מדבר וכו', אי"ו משום דההכאה על הסלע ויצאו מים הוא נס פחות מדיבור אל הסלע, אלא משום דכשהכה בסלע נמצא שעשה פעולה בכונה כדי שיצאו מים ועי"ז יצאו מים, והוא אמנם נס גדול, אך הקידוש ה' הגדול הוא להראות את כח התורה, דעל ידי שלומד פרק אחד עי"ז כל הבריאה כולה כאילו מתבטלת, דאין בריאה רק תורה, וכשיש תורה א"צ כל כונה כדי להביא מים אלא לומדים תורה ויצא מים. נמצא לפי"ז דלא נענשו משה ואהרן על חטא שעשו שעברו דבר ה', אלא התביעה היתה על שהיו יכולים לעשות קידוש ה' יותר גדול, ולא עשו.

והנה ידוע מה שאחז"ל (במנחות דף מ"א א') דאף שאדם אינו מחוייב לילך עם בגד של ד' כנפות כדי להתחייב בציצית, מ"מ בעידן ריתחא ענשינן אעשה דציצית וכדו', אפי' שאינו מצווה מ"מ ענשינן עלה. והנה אם בעידן ריתחא ענשינן עלה ע"כ דגם שלא בעידן ריתחא זו עבירה, רק שאין עונשין עליה, דאם אי"ז עבירה כלל למה בעידן ריתחא עונשין על זה, הרי לא עשה עבירה? ואם זה עבירה א"כ יש תביעה ע"ז, ובעולם הבא מענישין על זה, וכל מה דאמר'י הוא רק דבעולם הזה יש דברים שאין עונשין עליהם, משום שהקב"ה מאריך אף על עבירות וכ"ש על זה, ורק בעידן ריתחא עונשין על זה, אך זה חטא, ובעוה"ב יענישו על זה.

ונמצא א"כ דכל דבר שיש ביד האדם לעשותו ואינו עושה, יש עליו תביעה בזה, וא"כ בודאי אצל צדיקים ואצל משה רבינו ע"ה היתה תביעה על זה, וההנהגה אצל מרע"ה חמורה יותר ואפי' בעוה"ב עונשין על זה, ולכן אפי' שלא נצטוו לעשות קידוש ה' יותר גדול ולא עבר על ציווי ה', מ"מ אמר הקב"ה יען לא האמנתם בי להקדישני, היינו למה לא עשו שיהא קידוש ה' יותר גדול.

ועלינו ללמוד מזה כמה גדולה התביעה בזה, דמשה רבינו ע"ה משום חסרון זה שלא עשה נענש בעונש חמור כ"כ, ומרע"ה הרבה להתפלל ולהתחנן בכל כוחו תפילות כמנן ואתחנן - תקט"ו תפילות, ולא היתה בקשתו על עניני עוה"ב אלא דברים גדולים מאוד, אעפ"כ נענש משום שהיה חסר לו מצוה זו, ומה נענה אנו על זה.

עכ"פ רואים מזה, ראשית, עד כמה גדול כח התורה, דבשביל התורה כל הבריאה בטלה ואין טבע בפניה, ומאבן יצאו מים, וזהו הדרגה הגדולה ביותר שהיה צריך משה רבינו להראות להם. וכן יש לנו ללמוד מזה שיש תביעה גם על מה שלא עושים דברים שלא מחוייבים כ"כ.

והנה בודאי שעל ידי לימוד התורה שלנו לא נוכל לעשות שיצאו מים מן הסלע, אך מ"מ על ידי לימוד התורה צריך שיתחולל מהפך בעצמנו, ועי"י יגיעת התורה יכול כל אחד ואחד להגיע לדרגה שבכחו להגיע, ואף שלא נוציא מים מן האבן, אך לכל הפחות שלב האבן שבתוכנו יהפך ללב בשר... בפרט בני תורה יש להם אפשרות לעלות ולגדול בלי סוף רק עם קצת עמל. ויתן ה' שנוכח לעלות בתורה, ועי"ז נגיע למה שרוצה השי"ת מאתנו. [ועי"ע באילת השחר עה"ת בנוסח אחר קצת]

על כן יאמרו המושלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון. (חוקת בא, כז)

ודרשו בגמ' ב"ב עח, ב על כן יאמרו המושלים ביצרם בואו חשבון בואו נחשב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכר עבירה כנגד הפסדה תצא אש ממחשבין ותאכל את שאינם מחשבים. ובפשטות פירוש המחשבין הם המה הצדיקים המושלים ביצרם ומהם תצא אש ותאכל את שאינם מחשבים הם הרשעים.

אולם חידוש גדול יש בפירוש הרשב"ם, שפירש שהאש תצא מן הצדיקים שמחשבין ותאכל את הצדיקים שאינם מחשבים, וכמו שאמרו חז"ל (שם ע"ה) כל אחד ואחד נכוה מחופתו של חברו, חופתו של קטן מחופתו של חברו הגדול ממנו.

וזהו חידוש, כי בפשטות היינו סבורים שאותם שאינם מחשבים הם הרשעים ואילו אותם שזוכים לחופה הם צדיקים גמורים, ואילו כאן מבואר שאף צדיקים יתכן שהם בכלל אינם מחשבים, ותצא אש ותאכלם מן הצדיקים שמחשבים חשבוננו של עולם. (אילה"ש כאן) וכתב רבנו במכתב: הנה האלוקים עשה שייראו מלפניו, ובלי ספרי יראים קשה להשיג יראתו, בפרט בזמנינו, לכן במקרה שאי אפשר להאדם ללמוד בספרי יראים בזמן הנלמד בישיבות בקביעות, לכל הפחות יבחר לו זמן אחר בו יחשוב חשבוננו של עולם, ואולי זה רצוי לפני השינה. ולא יעבור עליו ימים בלי חשבון, והבא לטהר מסייעין אותו ויזכה ליראת שמים אמיתית. (קונטרס קב חומטין עמ' 1 ע"ש) לפני כמה שנים נסע רבנו לארה"ב. כאשר הכינו בביתו את המזוודה לנסיעה הכניסו לתוכה את הדברים הנחוצים ביותר, ולאחר מכן בדקו את תכולתה והחליטו לשנותה, ושוב ובדקו, וכך שנה העניין מספר פעמים. כשראה רבנו את התכונה הרבה סביב המזוודה, אמר: אני נוסע רק לעשרה ימים, ובכל זאת כל כך טורחים על המזוודה, א"כ כמה צריכים לטרוח ולהכין את המזוודות של המצוות שיהיו לעולם הבא, כפי שאמרו חז"ל אורחא רחיקא וזוודא קלילא, הדרך רחוקה והמזוודות קלות, צריך כל יהודי לדאוג שהמזוודות שהוא מכין לעולם הבא יהיו מלאות. (עלי ורדים סוטה עמ' קס"ב)

ובאחד הפעמים שרבנו לא חש בטוב, ושאלו אותו כיצד הוא מרגיש, וענה כמו אדם שעומד ליכנס לדין בבית דין של מעלה, ומאוד נבהלו בני המשפחה מכך, והלכו לספר דבר זה למרן הגר"ק שליט"א ואמר להם הגר"ק: אין להם מה לחשוש, דעו לכם שמרן הגר"ק מיל' מגיל בר מצוה אינו מסיח דעתו מכך שהוא עומד ליתן דין וחשבון על מעשיו בבית דין של מעלה.... (מפי הרה"ג ר' גדליה הוניסברג שליט"א, בעל המעשה)

הלכתא רבתא לשבתא

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א - לדוד פלפלין הרבה לצורך שבת וחול

השו"ע סימן שכ"א בסעי' ז', מותר לדוד פלפלין אפילו הרבה יחד, והוא בקתא של סכין ובקערה, וכתב המשנ"ב ס"ק כ"ד בשם הפמ"ג מה שצריך לו לאותה שבת, ורצונו לומר דבלא"ה חשיב הכנה, אם סגי לו לשבת ה' פלפלין אסור לו לדוד י' פלפלין, אע"כ דליכא טוחן שהרי טחנו בשינוי גמור, אפי"ה איכא לאיסור של הכנה לחול. בשו"ע סי' של"ו סעי' ד' איתא, יש ליזהר מלהשליך זרעים במקום גשמים שסופן להצמיח, ואם ישליך לתרנגולים לא ישליך אלא שיאכלו בו ביום או ליומים, ע"כ. ולכאורה יאסר משום הכנה, וכתב המשנ"ב ס"ק ל"ג דמיירי דבחד זריקה זורק, וכע"ז איתא בביצה דף ח' ע"ב דבחד דקר שרי לכסות דם בהמה וחיה מה"ט, ולפי"ז צ"ל גם כאן דמיירי שמרבה בטחינה, שדך יותר בשביל התוספת, דצריך הכאה לכל פלפל, לפיכך איכא תוספת טירחא, ודמי למשליך זרעים בבי' פעמים שיש תוספת טירחא לצורך חול. ולכאורה ילה"ק מהתוספתא (ספ"ג דשבת) הובא במג"א סי' שכ"ג, ובקיצור במשנ"ב שם ס"ק כ"ו, שכתב דאף דאסור להדיח כלים משבת לחול, מ"מ אם נצרך לו כלי אחד לשבת רשאי להדיח אפילו עשר כלים, הואיל וראוי לו כ"א הותרו כולן, דעל כל כלי וכלי י"ל שמא ישתמש בו, וא"כ גבי זורע נמי אמאי אסור בבי' זריקות משום הכנה, הא אפשר שהתרנגולים יאכלו מהזריקה השניה בשבת, וכן בפלפלין אמאי אסור לדוד אלא מה שצריך לאותו שבת, ולא נתיר כ"א מטעם דשמא יאכל אותו בשבת. ואין לומר דהתוספתא איירי שהיה מדיחן בבי"א, שהרי התוספתא כתבה דה"ה בהצעת המיטות שיכולין להציע כל ה"י מיטות מה"ט.

והגרא"ל שטיינמן שליט"א תירץ, דכל הקולא הוא רק התם דהוי רק מעשה הדחה בעלמא, וליכא ביה שום לתא דמלאכה, והנידון הוא רק משום טירחא, בזה הקילו ע"י תליה דאפשר שישתמש בזה או בזה, אבל בניד"ד בנתינת זרעים לתרנגולים ע"ג קרקע איכא משום

לתא דמלאכת זורע, אלא דתלינן שהתרנגולים יאכלו זאת קודם שישרש, וכן בפלפלין בקתא דסכינא באמת איכא ביה מלאכת טחינה גמורה, רק שנעשית בהיתר משום שעשוהו בשינוי גמור, לכן י"ל דכיון דהוי מלאכה לא הקילו בזה חז"ל האי קולא. אולם עדיין צ"ב, דהשעה"צ בסי' שכ"א ס"ק כ"ז כתב להוכיח כדברי הפמ"ג מהגמ' בשבת דף קמ"ה ע"א, דאיתא התם סוחטין כבשים לגופן אבל לא למוצ"ש, ולכאורה מה הראיה מהתם הא אפשר דהגמ' איירי בגוונא שכל פעולתו היה למוצ"ש, אבל באופן שרוצה הכבשים לשבת מותר לו להוסיף וכדאיתא בתוספתא, ואף דאפשר לחלק דאף להתוספתא היכא דאיכא משום לתא דמלאכה הרי זה אסור וכתבאר, אבל עדיין ליכא ראייה מהגמ' בשבת כדברי הפמ"ג. וצ"ע. (שלמי תודה טוחן עמ' מ"א)

יומא דהילולא - מרן רה"י רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל נלב"ע כ"ו סיון תשע"א

ידידות והערכה עצומה במשך למעלה מיוכל שנים, היה בין מרן רה"י הגרמ"ל זצ"ל, לבין יבדלחט"א מרן רבנו שליט"א. ורגיל רבנו לקרוא עליו ויער איז באמת א צדיק. ועוד נשמעו מפיו דברי הערכה רבים וכדלהלן. וכן מרן הגרמ"ל העריך את רבנו כיחיד הדור בגדלותו ובקדושתו, והבאנו כאן מעט מהדברים מאשר הגיע לידנו, [חלקם הגדול באדיבות נכדו רבי יוסף קורלנסקי שליט"א]

היותו של אמו

אמר רבנו שליט"א בשיעורים על אגרת הגר"א: וכי נמצא היום אשה בגיל 30 שתלך ותתחתן עם יהודי בגיל ששים, לא! ודבר זה מגיע מגאווה, שלא מתאים להתחתן עם אדם קצת מבוגר. אבל אז הם ידעו שאפשר לסבול, ואפשר גם להוריד את הראש, ולא חייבים להרגיש "גדולים" בתוכם. וכדי שתוכל לכלכל את נפש ילדיה, אפשר להתחתן עם יהודי מבוגר.

ובאמת בוולאזין הי' מקרה כזה, שבחורה רווקה כבת שלושים שהיו לה קשיים במציאת הזיווג, הלכה והתחתנה עם יהודי אלמן בן 60 שכבר זכה לחתן את ילדיו מזיווג ראשון, ונישאה אליו בזיווג שני, ונולדו להם בן ובת. והבן הוא ת"ח גדול מאד מאד, וגם הבת נישאה ליהודי ת"ח גדול מאוד, ועיקר הנחת שהי' ליהודי זה הוא דוקא מהזו"ש, אבל היום אף אחת לא תלך להתחתן עם אדם מבוגר. ואחר פטירת הגרמ"ל אמר רבנו שהתכוין לאמו של הגרמ"ל. [ואחותו נישאה לחגאון רבי שמואל הכהן רוזבסקי זצ"ל]

קדושת וגדלות הגרמ"ל

לאחר ימי השבעה נכנסו קמיה רבנו שליט"א כמה תלמידים ושאלוהו אודות מרן הגרמ"ל זצ"ל:

שאלה: שמענו שראש הישיבה אמר על רבנו הגרמ"ל שהוא נולד צדיק, מה הכונה בדברים אלו?

מרן שליט"א: הוא היה בתור ילד יושב ולומד לבד רוב היום, ורק חלק קטן מהיום הוא למד אצל מלמד, זה הפירוש שהוא היה ילד צדיק, הוא נולד עם תכונות טובות. אצל החפץ חיים ראו גם בתור ילד קטן מאוד את צדקותו והנהגותיו המיוחדות, כמו המעשה הידוע בתור ילד בן שש שהוא קם באמצע הלילה לשפוך את הדליים מלאי המים שהילדים השובבים הכינו לשואב מים בחורף שיהיו במשך הלילה קרח, זה הפירוש שהיה צדיק מתחילת הנהגתו.

שאלה: אמנם, מה הפירוש נולד צדיק, האם יש לו פחות נסיונות.

תשובת מרן שליט"א: נולד צדיק הכונה שיש לו נטיה יותר לצדקות, אבל וודאי לכל אחד יש נסיונות, ונסיונות של זה שנוולד צדיק הם נסיונות אחרים מאשר האחרים. כמו שהכעסן עיקר הנסיון שלו במידת הכעס ואחר הנסיון שלו במדה אחרת.

היה לו נשמה נקייה, בדרך כלל אדם בא לתקן נשמתו בכל מיני מידות, והוא נולד עם נשמה נקייה.

שאלה: אם כך איזה דוגמה אפשר לדבר עם בחורים צעירים שיקחו לחיזוק מרבנו הגרמ"ל?

מרן שליט"א: צריך לדבר על תיקון המידות, הגם שהוא נולד עם נשמה נקייה ומידות מתוקנות, אבל וודאי היה לו נסיונות, וצריך ללמוד ממנו איך עמד בצדק.

שמעתי מהחזון איש שהפליג מאוד על היראת שמים שיש להגרמ"ל.

זכורני כשחבריו של הגרמ"ל, גדולי חברון, הגר"ב זולטי זצ"ל ועוד, הגיעו לנישואי בתו של הגרמ"ל, הם אמרו עליו שהוא "קדוש מרחם". כך הם הבינו את גדלותו מאז שלמדו אותו בישיבה. (נערך מסרטי הקלטת)

טבעות עין

אמר מרן שליט"א להגר"ב קורלנסקי זצ"ל, כשהייתי יושב עם הגרמ"ל לבחון תלמידים לקבל אותם לישיבה, ראיתי שרבי מיכל יהודה לא היה צריך בחינות כלל, אלא מיד כשהיה מסתכל על פניהם היה הגרמ"ל יכול להבחין ולהכיר על הילד מהו, עוד קודם שבחן אותו.

כבוד של ידידות

ובמכתב לבנו הגרמ"ד שליט"א כתב רבנו שליט"א בתו"ד: בודאי ידוע לך כי מיום ה' אלול תשט"ו-נ]שבו התחיל רבנו למסור שיעורים בישיבת פונביז [לצעירים] עד זמן שהפסקתי להגיד שיעור בישיבה הק' לצעירים בפוניבז', לא היה שום פעם שח"ו הי' בינינו ריב, ותמיד היינו באהבה ובאחוה ונהרנו בכבוד של ידידות....

וסיים רבנו בברכה... יתן הבו"ת לאביך שליט"א כח להמשיך ללמד הצעירים אשר נועדו להיות צורבי דרבנן, וידירכם בתו"ש כנפשו הטהורה החביבה והחמה לכל דבר טוב, וגם ירווה רוב נחת מכל יוצאי חלציו וכולנו נזכה לראות ארמון על מקומו יקום. אהרן יהודה ליב שטיינמן.

משמשים בכתר אחד

בשיחת אחת מחשובי התלמידים בישיב"ק ייחד דברים על המציאות הנפלאה שהתקיימה בישיבה, בהנהגה המשותפת של שני ראשי הישיבה, מורנו ראש הישיבה רבי מיכל יהודה זצוק"ל ולהבדל"ח ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אהרן לייב שליט"א. הנהגה זו של שני מלכים המשמשים בכתר אחד אפשרית רק אם הם "משמשים" בכתר ולא "משמשים" בכתר...

ורבנו שליט"א הסביר פעם מפני מה לא היה מחלוקת בישיבה, כי המחלוקת נוצרת כשכל אחד חושב שהכל שלו וממילא כיצד השני עושה דבר אחר, אבל אנחנו בישיבה כל אחד חשב שהישיבה שייכת לשני וכן אין לו שום זכות להקפיד. (מפי אחד התלמידים)

זהירות בכבודו

סיפר אחד התלמידים, כיום מרביץ תורה בישיבה, שכשהיה תלמיד צעיר עשה איזה דבר חמור בהנהגה בישיבה, ומרן רמ"י שלחו לביתו, ע"מ שלא יחזור לפני שהאבא יעמוד בקשר עם הנהלת הישיבה, אותו תלמיד התחכם והלך למרן שליט"א שהסכים עמו שישאר בישיבה, בערב כשמרן רמ"י בא ללמוד בחדרו בישיבה ראה את אותו בחור שנמצא בישיבה, וקרא לו לגעור בו, מיד אמר לו הבחור שמרן שליט"א נתן לו רשות להשאר בישיבה. מיד אמר לו מרן רמ"י אם הרב שטיינמן אמר שישאר הרי וודאי שתשאר. ומציין אותו תלמיד, והיה הדבר מפליא לראות ולשמע את תגובתו הטבעית של מרן רמ"י, ללא שום שמץ של פליאה או תביעה מהבחור על כך שהתחכם והלך למרן שליט"א. ולכן לא פלא שהאהבה והאחוה שררו במשך כל השנים ולא היה לתלמידים להתגדר בשום דבר של חילוקי דעות. אפילו שהיו שונים בגישתם החינוכית בכמה וכמה עניינים. בינו זאת!!!!

אין רפואה למכתו

וכאשר בערב פורים בחורים בשיב"ק עשו פעולה שפגעה בהגרמי"ל, נכנס רבנו לשיעור היומי, ובתחילת השיעור אמר: יש לדעת כי כתוב בגמרא כל המבזה תלמיד חכם אין רפואה למכתו, ולא הרחיק את הדיבור, רק שהתיבות יצאו מפיו בהתרגשות רבה, וכמובן שמיד פסקו ממעשיהם. (מאחורי הפרגוד עמ' 389)

הכרת הטוב

והתבטא רבנו שיש לו הכרת הטוב אליו, שכאשר הרב מפוניבז' רצה בשנת תשכ"ה שרבנו יהיה ראש כולל פוניבז' ויפסיק למסור שיעורים בישיבה קטנה, ובאו מרן הגרמי"ל והגר"ש גרוסברד שהיה אז משגיח בישיבה וטענו שאם רבנו יעזוב את הישיבה קטנה אינם יכולים להמשיך כך, והתרגזה להם הרב מפוניבז', ולכן נשארת בישיבה קטנה וזכיתי למסור שיעורים בכל נשים נזיקין מתחילתו ועד סופן, וזה בזכות שניהם. (מפי בן רבנו הגר"ש שליט"א)

חשש פיקוח נפש

כשבחור אחד רצה ליכנס לשיעורו של הגרמי"ל, והגרמי"ל אמר שאין יכול לקבל יותר תלמידים לשיעור, ופנה לרבנו שיעזור לו בזה. אמר לו רבנו שאצל הגרמי"ל להוסיף עוד תלמיד זה חשש פיקוח נפש, כיון שהוא לוקח כל תלמיד לליבו ויודע לשער כמה כוח יש לו לכל תלמיד ותלמיד, ולהוסיף עוד תלמיד יותר על זה, זה גובל בפיקוח נפש. (כ"ת)

חברותא עם הגרמי"ל

וסיפר רבנו שלמד עם הגרמי"ל חברותא בצהריים אחרי שהיו אוכלים בחדר צדדי בישיבה. ובהקדמת הגרמי"ל לספרו על סדר קדשים כ' וכן בריש זבחים יש גם מהרשימות שרשמתי בשנת תשי"ח כשלמדתי ענינים אלו עם ידידי מרן הגרמי"ל שטיינמן שליט"א. ומביא בתוך הספר כמה דברים מרבנו. [ובעת שכתב הגרמי"ל שורות אלו התבטא כיצד אני יכול לכתוב על רבן של ישראל "ידידי", שזה נראה שכביכול אנו שוים, ואחר שהסבירו לו שאדרבה אם לא יכתוב זה יראה כפגיעה הסכים לכתוב]

מכבדים זה את זה

כשהיו נוסעים יחד אחר מנחה, במכונית של ר' יאיר אשקלון שיחי', היו דנים מי ישב קדימה ומי מאחורה, כי כל א' כיבד את רעהו, ולמעשה הגרמי"ל זצ"ל ישב מאחורה, ואמרו שהתירוץ היה שהוא יורד יותר מאוחר כי היה מקודם נוסע לביתו של הגרמי"ל ברחוב חזו"א ואח"כ לביתו של הגרמי"ל זצ"ל. ובכלל היה מפליא לראות בכל עת איך ששני גדולי עולם נוחגין כ"כ חיבה ואהבה וכבוד זה בזה, כדרכם של תלמידי חכמים אמיתיים.

מה השאלה בכלל

סיפר א' התלמידים, שנכנס למרן רמ"י והראה לו את הנוסח המקוצר להתרת נדרים ושאלו אם נכון לאמרו, וענה לו שזה בסדר גמור. אחר כך ראה בתחתית הדף שנכתב שם שנוסח זה נערך ע"י מרן הגרמי"ל שליט"א. הגיב מרן רמ"י אם הרב שטיינמן כתב את זה אז מה השאלה בכלל, הרי וודאי שזה טוב!!! [א"ה ראה כאיל תערוג "ראש השנה" מה שהבאנו מהחיי אדם בעיני ונו"נ בזה].

יחיד הדור

ונתפרסם מכתב מרן הגרמי"ל מה' תשרי תשנ"ז דכותב בתו"ד על רבנו: **הוא הוא היחיד שליט"א**, ומתקיים בו כל הבורח וכו', ואין בזה שום שאלה וספק שכל כונתו הוא לש"ש למלאות רצונו ית"ש.

תל תלפיות

ובמכתב אחר האריך מרן הגרמי"ל זצ"ל על מרן שליט"א בזה"ל: **גאון הדור תל תלפיות שכל פיות אליו פונים ואשר עולם הישיבות נשען עליו ונושא במשא הדור לרומם קרן התורה והיראה ולהשיב לב בנים לאביהם שבשמים בדרך המסורה מרבותינו גדולי הדור זיע"א... רבינו הגדול מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן שליט"א.**

מעין חזון איש

שח הגרמי"ל זללה"ה (ט' סיון תשנ"ו) בזה"ל: "כשהתחלתי להכיר את ראי"ל שליט"א בזמן שנהיינו שותפים בעבודה, ראיתי בו את ה"גיזונטע דעה", ממש מעין חזון איש. והיינו משוחחים שיחות ארוכות הן בדברי תורה, הן בעניני מוסר, ושיחות חולקין". עכ"ל. וכן אמר פעם הגרמי"ל זצ"ל לאחד מתלמידיו: אני מכיר את הגרמי"ל שליט"א הרבה שנים, וגם הכרתי את מרן החזו"א זצ"ל, ואפשר לומר שהוא ממש מעין החזון איש. וכל חודש היה מבחן חודשי, ומו"ר היה בוחן את בני השיעור של מרן הגרמי"ל שליט"א [וכן להיפך], והיה דורש מהם לידע מה אמרו בשיעור, והיה מרבה לדבר בשבחו של מרן הגרמי"ל, שידעו איזה זכות גדול יש להם ללמוד אצל אדם גדול זה.

דוגמת רבי עקיבא איגר

וכמה פעמים התבטא הגרמי"ל ואמר, שאם אנו רוצים לקבל מושג מהו "רבי עקיבא איגר" בגדלות בתורה, ובמדת הענוה וביראה אמיתית, יש לנו ביחס לדור שלנו דוגמא להתבונן במרן הגרמי"ל שליט"א ולראות דוגמא לזה.

מתוך דברים שאמר רבנו בניחוס אבליים

הדורות מתקטנים יותר ויותר, ומדור אחד לדור של אחריו המרחק לא של דור אחד אלא כמו עשר דורות.. העמיד הרבה תלמידים, והרבה היו מתדפקים על דלתו שרוצים ללמוד אצלו. ומתוקה שנת העובד. בדרך כלל אנשים מבזבזים את החיים, ורק יחידים יחידים מנצלים אותם. (פרי חיים)

יצאה נשמתו בטוהרה

הגרמ"ד ליפקוביץ שליט"א הציע לפני רבנו בימי השבעה, דהנה מרן הגרמי"ל עסק הרבה שיעסקו בסדר טהרות, וכידוע לראשונה שנחלה ולא יכול היה לצאת מהבית לבית הכנסת היה בשי"ק פרשת פרה, ויום הסתלקותו היה בשבוע לס' חוקת – פרה, האם יש בזה שייכות למידתו שהיה מיוחד בזה. ואמר שבדאי שכן הוא, בדספר תולעת יעקב (סדר תפלות שבת) כותב שכל פרשה ופרשה פקד עליה שתהיה בשבוע פלוני, נמצא שכל פרשה נוגע לענין השבוע, ולכן אין להחליף הפרשיות. (ספר הזכרון להגרמי"ל)

העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.

להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות keailtarog@gmail.com

לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים

לעילוי נשמת הרב שמעון בן זאב פוזנר זצ"ל

ברכת מזל טוב לידידנו הרה"ג יצחק אוהב ציון לרגל הולדת בנו שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים